

دستورالعمل نحوه برش و اقدامات گیاه پزشکی در هرس

سازمان پارک ها و فضای سبز شهرداری قم

پاییز ۹۴

مقدمه:

با توجه به مشاهده پوسیدگی برخی درختان (به خصوص ون، نارون و توت کاکوزا) و همچنین درختان مثمر فضای سبز مانند سنجد در سطح فضای سبز شهری، لازم به توضیح می باشد که یکی از اصلی ترین دلایل بروز این مشکل، هرس ناصحیح این درختان می باشد. در بساری از موارد علت آن عدم آگاهی از عواقب گیاهپزشکی هرس های غیر اصولی در سالهای آینده می باشد. بنابراین بر آن شدیم تا نحوه برش اصولی در هرس و مشکلات بوجود آمده در صورت این نوع اشتباهات را بیان کنیم.

دستک (ناخنک) سازی:

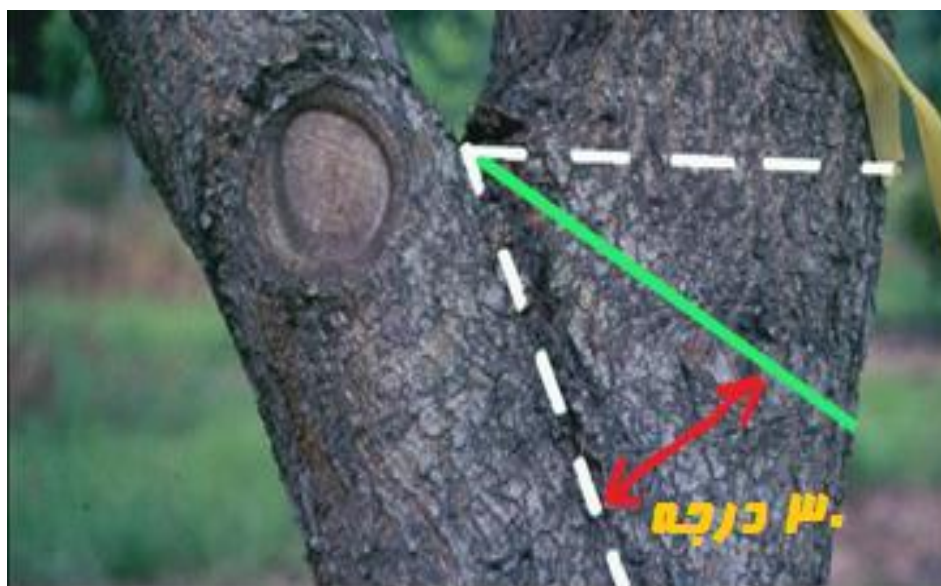
گاهی مشاهده می شود که بعد از هرس شاخه های خشک ، آفت زده و نابجا ، مقداری از شاخه ی بریده شده که هیچ شاخه فرعی و جوانه ای روی آن وجود ندارد، به دلایل مختلف باقی گذارده می شود. این نوع برش در اصطلاح دستک سازی گفته می شود. دستک سازی از قدیم در میان برخی کشاورزان انجام می شد تا جای دستی برای بالارفتن و یا پا گذاشتن بر روی آن و انجام هرس های بالای درخت باشد.

مشکلات برش های غیر اصولی در هرس:

دستک سازی به هیچ عنوان از نظر کارشناسان این علم تایید نمی شود چراکه با هوازدگی و پوسیدگی آن قسمت، باعث نفوذ آفات (انواع لاروهای چوبخوار) و بیماری ها (قارچ ها و باکتری های عامل شانکر) می گردد. از طرفی با ایجاد هر نوع زخم توسط هرس در درخت، مقداری از انرژی درخت صرف ترمیم آن می گردد تا زخم توسط پوست درخت بسته شود و از ورود عوامل بیماری زای ثانوی جلوگیری گردد. با ایجاد دستک در درخت، اینکار (بسته شدن زخم) با صرف انرژی بیشتر از حد درخت نیز انجام نمی گردد و به مرور (در چند سال) کامبیوم های چوب ساز و آوندساز کار خود را به درستی انجام نمی دهند و عمل پوسیدگی از همین نقطه شروع می شود. بر اثر همین معضل مشاهده می شود که در زیر این دستک، پوسیدگی و به اصطلاح پوک شدن تنه و یا شاخه اصلی درخت صورت می گیرد.

بنابراین به جهت شروع زمان هرس شاخه های خشک و اضافی و همچنین هرس فرم درختان، نکات ذیل به هدف اصلاح این روش اشتباه عملیاتی در هرس به صورت خلاصه ایراد می گردد:

۱- در هنگام هرس شاخه خشک، از نزدیک ترین نقطه ممکن به شاخه و یا تنه اصلی سالم بریده شود تا بسته شدن پوست درخت در کمترین زمان ممکن صورت گیرد. در اینکار دقت شود تا از هرگونه صدمه به قسمت سالم درخت جلوگیری گردد. در شاخه هایی که زاویه تند دارند به اندازه ۳۰ درجه از پایین شاخه بریده شده بر روی درخت باقی می ماند(اینکار به جهت ایجاد کمترین سطح مقطع در تماس با هوا می باشد).

۲- بعد از هرس از چسب و یا رنگ هرس جهت جلوگیری از نفوذ آفات و بیماری ها قبل از بسته شدن پوست زخم ایجاد شده، استفاده گردد. (اینکار در نواحی که سابقه بیماری و یا آفات چوبخوار وجود دارد در اولویت اجرایی می باشد)

۳- بعد از بریدن شاخه ها و یا درختان خشک شده با علائم بیماری، تیغه اره با الکل و یا محلول اکسی کلرور مس شستشو و ضدعفونی گردد و شاخه های خشک بریده شده برای انهدام کامل از محل دور گردد.

منابع:

- ۱- کتاب هرس به معنی هرس - مهندس اسماعیل پیش بین
- ۲- کتاب چگونه درختان را هرس کنیم - دکتر غلامحسین داوری نژاد